

Természetvédelmi területek földrajzi elnevezése

- I/a Dunakiliti-Ördög-sziget-Szigeti-Duna menti ártéri erdők
- I/b Dunakiliti-Kisbodak ártéri erdők
- I/c Dunasziget-alacsonyártéri gyep
- I/d Lipót-Harmadik-erdő
- I/e Lipót-Ásványráró
- I/f Bagaméri-Duna-ág menti ártéri erdő és rét
- I/g Ásványráró-Nagybajcs közötti Duna menti ártéri erdők
- I/h Vének-Duna-sziget
- II/a Dunakiliti-Jánosi-erdő
- II/b Dunakiliti-Bozi-híd környéke
- II/c Halászi-Derék-erdő
- II/d Dunasziget-Cvek-lapos
- II/e Dunasziget-Halászi-Vágott-erdő
- II/f Halászi-Salamon-erdő
- II/g Darnózseli-Kis-Duna-kert
- II/h Lipót-Holt-Duna és rét
- II/i Lipót-Gombócosi orchideás
- II/j Lipót-Hédegvári-csat.
- II/k Ásványráró-Vadaskert
- II/l Ásványráró-Mocsárrét
- II/m-1 Dunaszeg-morotvató és környéke
- II/m-2 Dunaszeg-Szávai-csatorna rét és erdő

- II/n Győrújfalú-Tölöspuszta és környéke
- II/o Szőgye-Csápolnok és környéke
- II/p Kisbajcs-nádrét
- II/r Vének-Somos-erdő
- III/a Rajkai erdők
- III/b Bezenyei erdők
- III/c Feketeerdő-Házi-erdő
- III/d Mosonmagyaróvár-Lóvári-erdő
- III/e Mosonmagyaróvár-Parti-erdő,Zug-erdő
- III/f Mosonmagyaróvár-Legelő-erdő
- III/g Halászi-Máriakálnok közötti erdő
- III/h Máriakálnok-Malom-szer-Kimlei-járó
- III/i Máriakálnok-Mosonmagyaróvár: Mosoni-erdő,Sziget-erdő
- III/j Mosonmagyaróvár-Bordacs
- III/k Mosonmagyaróvár-Dió
- III/l Kimle-Sziget-és Malom-csúcs
- III/m Kimle (Hédervár)-Oros-erdő
- III/n Hédervár-Vadaskert
- III/o Dunaszentpál-Zsejkepuszta közötti erdő
- III/p Dunaszeg-Kunsziget-Öreg-erdő-Tátai-erdő
- III/r Győr-Püspök-erdő
- III/s Vének-Mosoni-Duna parti erdő
- IV/b Mosonmagyaróvár-Park

A SZIGETKÖZ GEOMORFOLÓGIAI VISZONYAI
ÁLTALÁNOS BEVEZETÉS

Kaiser Miklós Magyar Állami Földtani Intézet, 1992.

Földrajzi helyzet

A Szigetköz a Duna kisalföldi hordalékkúpjának közepén, az Üreg-Duna és a Mosoni-Duna közt kialakult sziget. Hosszúsága 52 km, szélessége 4-8 km, területe 375 km². Felszíne ÉNy felől DK felé enyhén lejtő tökéletes síkság, néhány m-es kiemelkedésekkel. Legmagasabb pontja 127 m tszf., legmélyebb része 110 m. A Duna 0 pontjának szintkülönbsége a Szigetköz mentén 15 m, ez km-enként 20-40 cm esést jelent.

A Duna kisalföldi hordalékkúpjának kialakulása

A Duna a Kisalföldön a pliocén végén jelent meg, ettől kezdve a pleisztocén közepéig (mindel - riss interglaciálisig) egy hatalmas hordalékkúpot rakott le. A közép-pleisztocéntól kezdve a hordalékkúp középső és É-i része szakaszosan tovább süllyedt, míg D-en egyes részei a süllyedésből kimaradtak, ezek peremén a Duna teraszokat alakított ki. Az idősebb hordalékkúp anyaga Parndorfi-platón (Ausztria) és a Győr-Tatai teraszvidék legmagasabb vonulatain maradt fenn. (Szádeczky-Kardoss E. 1938, Pécsi M. 1959.)

A süllyedésekben kialakult hordalékkúp a jelenkorig fejlődött. Legfiatalabb része a Szigetköz felszíne, melyet mindenütt holocén képződmények borítanak. A fiatal hordalékkúp pleisztocén és holocén üledékei a Szigetköz területén egymás alatt, a Szigetköztől D-re egymás mellett települnek. (1. sz. ábra) A Mosoni-Duna és a Lajta közt a felső-pleisztocén (würm), a Lajtától D-re és a Hanságtól Ny-ra közép-pleisztocén (riss) hordalékkúp húzódik.

A folyó a felső szakaszáról érkező nagymennyiségű üledéket a múlt századi folyószabályozások óta az árvízvédelmi töltések által határolt területen rakta le, állandóan magasítva azt. Az osztrák szakaszon létesített vizierőművek tározóinak hatása miatt jelenleg üledék alig érkezik, a Duna medre bevágódik.

A Duna hordalékkúpjának legteljesebb kifejlődése a Szigetközben alakult ki. A folyóvízi rétegek vastagsága a pannóniai képződmények felett a fúrások szerint Mosonmagyaróvárnál 246,5 m, Araknál 358,0 m, Lipótnál 414,0 m, Győrnél (strand fúrása) 38,0 m. A legújabb felszíni geofizikai vizsgálatok szerint a negyedidőszaki rétegek vastagsága eléri a 700,0 m-t is. (Mosonmagyaróvár és Püski környékén).

A hordalékkúp anyagának nagyobb része az alsó-pleisztocénban halmozódott fel. Krolopp E. malakológiai vizsgálatai szerint az araki fúrásban 16,0 m mélyről holocén, 71,8 m mélyről alsó-pleisztocén fauna került elő, míg a győriújfalui kavicsbányában a holocén és felső-pleisztocén rétegek vastagsága 28,0 m, ez alatt alsó-pleisztocén képződmények következnek. A felső-pleisztocén és holocén lerakódások vastagsága tehát viszonylag csekély.

A Szigetköz geomorfológiája

A Szigetköz a Duna hordalékkúpjának középső, legfiatalabb üledékekkel borított részén terül el. A Duna főága a holocén lerakódások következtében az orsó alakú hordalékkúp legmagasabb részén folyik, a felszín a Mosoni-Duna felé enyhén lejt. Az Öreg-Duna alsószakasz jellegű, amire a fonatos elágazás, mederzátonyok és szigetek kialakulása jellemző. (2. sz. ábra). A mellékágak a Mosoni-Dunával együtt középszakasz jellegűek, ezt meanderek, morotvák és ezek kanyarulataiban képződött övzátonyok jellemzik. (3. sz. ábra) Így a felszín morfológiáját túlnyomórészt folyóvízi zátonyok, különböző mértékben feltöltött medermaradványok, továbbá Győr környékén kis területen futóhomok formák építik fel. (Lóczy D.-Balogh J. 1990.) szerint akik a Szigetköz ökofáciéseit vizsgálták, a felszín kétharmadát különböző zátonyképződmények, egyharmadát meandermaradványok foglalják el.

Az igen csekély szintkülönbséget mutató felszín alacsony és magas ártérre osztható. A magas ártér kialakulásának kora a fauna és rádionukleáris vizsgálatok szerint óholocén, az alacsony ártéré újholocén. (Pécsi M. 1959, Ádám L. - Marosi S. 1975.) Az alacsony ártér magassága a Duna 0 pontja felett 1-2 m, a magas ártéré 4-6 m, az előbbi túlnyomó

részben erdő, rét, legelő, esetleg mocsaras nádas borítja, az utóbbit főleg szántóföld. Sokszor megfigyelhető, hogy igen kis szintkülönbség esetén is megváltozik a természetes, ill. művelés alá vont növényi takaró jellege. (Göcsei I. 1979.) A szántóföldekkel borított felszínbe egy-két m-re, esetenként fél m-re mélyülő területeken már rét, erdő, vagy nádas található.

Az alacsony ártér változó szélességű sávban kíséri az Öreg-Dunát, míg a Mosoni-Duna esetében inkább csak annak az alsó folyása mentén mutatható ki Ny felé keskenyedő sávban. Az Öreg-Duna mentén a főmedret változó szélességben ártéri erdőkkel borított szigetek sora kíséri. A Szigetköz belsejében az alacsony árteret szabálytalan, foltszerű elhelyezkedés jellemzi, elsősorban a feltöltött morotvák és medrek helyén. Ezeket a mélyedéseket a Duna magas vízállásánál belvíz önti el. Az Öreg-Duna közelében a magasabb talajvíz miatt a belvíz hamarabb jelenik meg, mint a Mosoni-Duna mellett, ezért a Szigetköz belsejében nem lehet pontos magassági adatokkal kijelölni az alacsony ártér elterjedését.

A magas ártérbe mélyülő medermaradványok közül a holtágak, morotvák, meandermaradványok és fattyúágak szövevényes hálózata alakult ki. A lefűződött holtágak, morotvák és meandermaradványok minden fejlődési állapota megfigyelhető:

- a nyílt vízzel rendelkező
- mocsaras, nádassal borított
- feltöltött, erdővel borított
- erősen feltöltött, szántóföldi művelés alá vont

típusok egyaránt megtalálhatók. A meandermaradványok egy része vízfolyással rendelkezik, más részükben csak árvízkor található működő vízfolyás. A belvizek levezetésére a mélyedéseket sokszor ásott csatornákkal kötötték össze.

A folyószabályozás előtt árvizek alkalmával az alacsony árteret elöntötte a Duna, ill. az átszivárgó belvizek, a nagyobb árvizek esetében a magas ártér egy része is víz alá került, elsősorban a Szigetköz DK-i részén.

Az elöntések következtében iszapos fedőüledék fedte be a hordalékkúp homckos kavicsképződményeit. A fedőréteg vastagsága 1-4 m, az alacsony ártéren, a főág ágrendszerei és a meandermaradványok alatt a gyakoribb elöntések következtében vastagabb. Előfordulnak olyan medermaradványok is, melyekben a fedőréteg vékony, ezek valószínűleg árvizek utáni átfolyások következményei.

A magas ártéren a felszín nagy részét a meanderek vándorlása következtében egymásra települt, sokszor egymást el metsző övzátonyok szövevényes halmaza építi fel. Az övzátonyok nagysága összefügg a létrehozó folyóág vízmennyiségével. A Mosoni-Duna mellett elterjedtek az 1000-2000 m hosszúságú, 500-1000 m szélességű övzátonyok, a sziget belsőjében a zátonyok változatos méretűek, általában 200 x 400 m - 500 x 1000 m nagyság között fordulnak elő. A felszínen észlelhető övzátonyok anyagának vastagsága 4-6 m, ez alatt másik folyóvízi ciklushoz tartozó üledék, vagy másképp elhelyezkedő övzátony található. Felszínükön ívalakúan sorakoznak a jellegzetes hosszanti kiemelkedések, illetve mélyedések. (3. sz. ábra). A magasság különbség 1-2 m-től a néhány dm-ig terjed, a szántóföldi művelés elegyengető hatása miatt. A mélyedések alatt a finomszemű fedőréteg csekély mértékben vastagabb.

Az övzátonyok mellett néhány szabálytalan elhelyezkedésű zátonymaradvány, meanderközi hát is kiemelkedik a térszínből.

Győrtől É-ra 5-6 km² területet borít a magas ártérre települt futóhomok takaró. Kisebb buckák, szélfújta mélyedések láthatók az 5-10 m vastag homokréteg felszínén. A deflációs formák nagy részét ma már emberi beavatkozással elegyengették. A futóhomokkal megemelt térszint a legmagasabb árvizek sem öntik el.

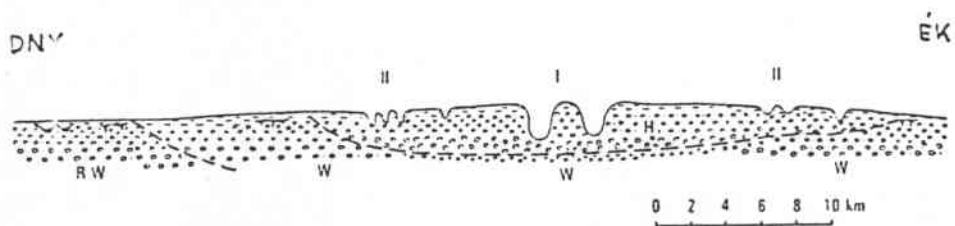
Az antropogén eredetű formák közül legjellegzetesebbek területükön az árvédelmi töltések. A főágtól különböző távolságra húzódnak, az ágrendszerek szélességétől függően. Győr várost körgátrendszer védi. A vízi műtárgyakat a partvédő művek, a mellékágakat lezáró párhuzamos művek és a mederbe benyúló sarkantyúk képviselik. A belvizes területeket csatornákkal kötötték össze, magas vízálláskor szivattyúkkal emelik a Dunába a vizet. Szárazság esetén viszont a Duna vizét a csatornába juttatva a talajvíz szintjét emelik.

A buzgárok képződését kisebb ellennyomó medencék kiépítésével akadályozzák.

Végül ide tartoznak a kavicsbányák gödrei, legnagyobbak Győr környékén találhatók.

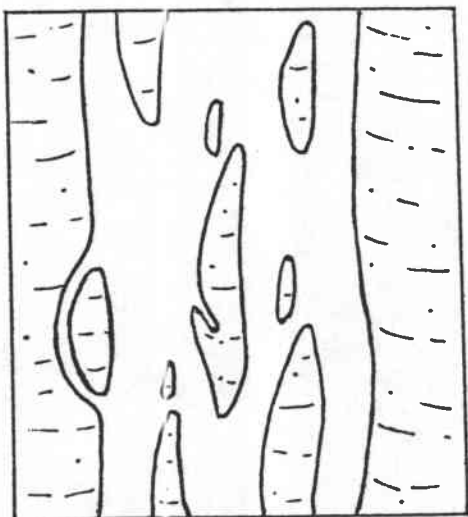
Fontosabb irodalom

- Ádám L. - Marosi S. (szerk.) 1975. A Kisalföld és a Nyugat-magyarországi-peremvidék. - Akadémiai Kiadó, Budapest 1-605 p. (Magyarország Tájföldrajza 3)
- Göcsei I. 1979. A Szigetköz természetföldrajza. - Akadémiai Kiadó, Bp. 1-120 p. (Földrajzi Monográfiák 16.)
- Lóczy D. - Balogh J. 1990. Ökofaciesek térképezése dunai ártéren. Földrajzi Értesítő 39. 1-4.-71-80 p.
- Pécsi M. 1959. A magyarországi Duna-völgy kialakulása és felszínalaktana. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1-345 p.
- Pécsi M. 1968. A Duna-ártéri szintek kialakulása és fontosabb agrárföldrajzi vonatkozásai. Földrajzi Közlemények, 16(92) No 3.- 215-222 p. és 267-271 p.

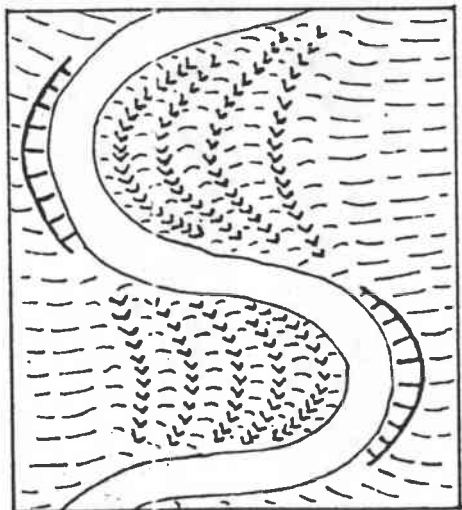

1. sz. ábra. A kisalföldi Duna ártéri szintben fekvő hordalékkúpjának keresztmetszelve (Szerk.: Pécsi M. 1968.)

- I. zátonyos főágak (környezetük hordaléklerakódás hatására felmagasodott)
- II. meanderező mellékágak
- H. holocén üledék
- W. würm üledék
- R-W. riss-würm interglaciális üledék

2. sz. ábra
Mederzátonyok és szigetek kialakulása alsószakasz jellegű folyón.

3. sz. ábra
Övezátonyok kialakulása meanderező középszakasz jellegű folyón.

J E L M A G Y A R Á Z A T

a térképhez

Védett terület határa

A megnevezett terület jele

MÁFI térképező fúrás (1983-1984) átlag 10 m mély

MÁFI fedőréteg kutató fúrás (1989)

MÁFI térképező fúrás (1983-1984) 30-50 m mély

MÁFI térképező fúrás talajvízszint észlelő kúttá kiképezve

a szelvényhez

Védett terület határa a szelvényen

Szelvényre eső fúrás száma és típusa

Szelvényhez felhasznált fúrás száma és típusa

Nyílt víztűkőr

G

Árvédelmi töltés

B

Bánya

M

Mocsár

Agyag

Kőzetliszt

Homok

Kavics

Kotu, tőzeg

Értelmezési segédlet színes infravörös légifelvételekhez

A hagyományos fekete-fehér és színhelyes légifényképek tematikus célú kiértékelésének hatásfokát rendkívül megnövelik a több, keskeny hullámsávban érzékenyített és kölönféle kombinációkban előfeldolgozott un. multispektrális képek és az infravörös sugarakra érzékenyített filmek. Az alábbiakban felsorolt példák segítséget nyújtanak, hogy a szemlélők az egyes természeti értékeket ábrázoló légifényképekről a bennük rejlő földtani, hidrológiai és környezettel kapcsolatos információkat kiolvashassák és a tágabb hatásterületen található lényeges tényezőket önállóan megbecsülhessék.

Az emberi szem számára már láthatatlan, 760 nm-nél nagyobb hullámhosszú infravörös sugarakat bizonyos filmtípusokkal le lehet fényképezni és megjeleníteni. Egyszerűbb típusa akár a normál film, a nagyobb visszavert értékeket világosabb tónussal, a kisebbeket sötétebbel adja vissza. Az un. színes infra felvételek, melyek közé saját példáink is tartoznak, a tónuskülönbségeket színesen jelenítik meg, méghozzá úgy, hogy a sötétebb és ennek megfelelően hidegebb területek sötétszürkék - feketék, a jobban visszaverők pedig az egyre világosodó kéesszürkéken keresztül fokozatosan vörösödnek.

Általánosan ismert, hogy a nyílt vizek, felszín közelébe felemelkedett talajvíz tükrök a környezetnél hűvösebbek, ezért emiatt a felvételeken sötétek, esetenként akár feketék. A talajok, amelyeken nincs növénytakaró, pl. a friss szántások, a talaj agyag- és szervesanyag tartalmával fordított arányosságban egyre sötétebbek, ami elsősorban a víztartalom növekedésével és kis részben a sötét színnel van kapcsolatban. A vékony talajtakaró, a homokosabb, a felszín közeli kőzetréteg és az erodált felszínek a jelenség nagyságával arányosan egyre világosabb acélszürkék, majd pedig a rajtuk levő növényzet vitalitásától, vastagságától, dúságától függően egyre vörösebbé válnak egészen a bíborvörösig. Ennek az a fő oka, hogy a növényzet az infravörös színtartományban erősen visszaveri a sugárzást. Kivételt képeznek a tülevelűek, amelyek ennek megfelelően sötétszürkén elválnak a vegyes erdők viszonylag erősen vörös foltjaitól.

Az évszakoknak nagy a hatása a növényzetre, ezért a képek elkészítési idejét minden esetben figyelembe kell értelmezéskor venni. A kora tavaszi időkben először az őszi vetések kezdenek el

élni, az erdők általában a teljes belombosodás után válnak kiugróan szinessé. A késő nyári idők után ugyanakkor a növényzet lassan elveszíti aktivitását és ez a képeken fokozatos bebarnulásban jelenik meg. Az öntözés hatása a víz kivitele alatt vagy közvetlenül utána sötétíti a tónusokat, míg az öntözetlen környezethez képest jobban növekvő növényzet a későbbiekben élénkebb színeket mutat.

Nyilvánvaló, hogy a földi referenciák, terepbejárások, helyismeret, a képek készítésekor észlelhető adatok ismerete az értelmezés megbízhatóságát nagyban megnöveli. Ez utóbbiak közé kell sorolni a Duna vízállását és a vele összefüggő talajvíz járást, csapadékhullás idejét, a levegő hőmérsékletét stb

Mosoni-Duna
Ártéri erdő beültetett tarvágással

Felszántott nagyüzemi tábla

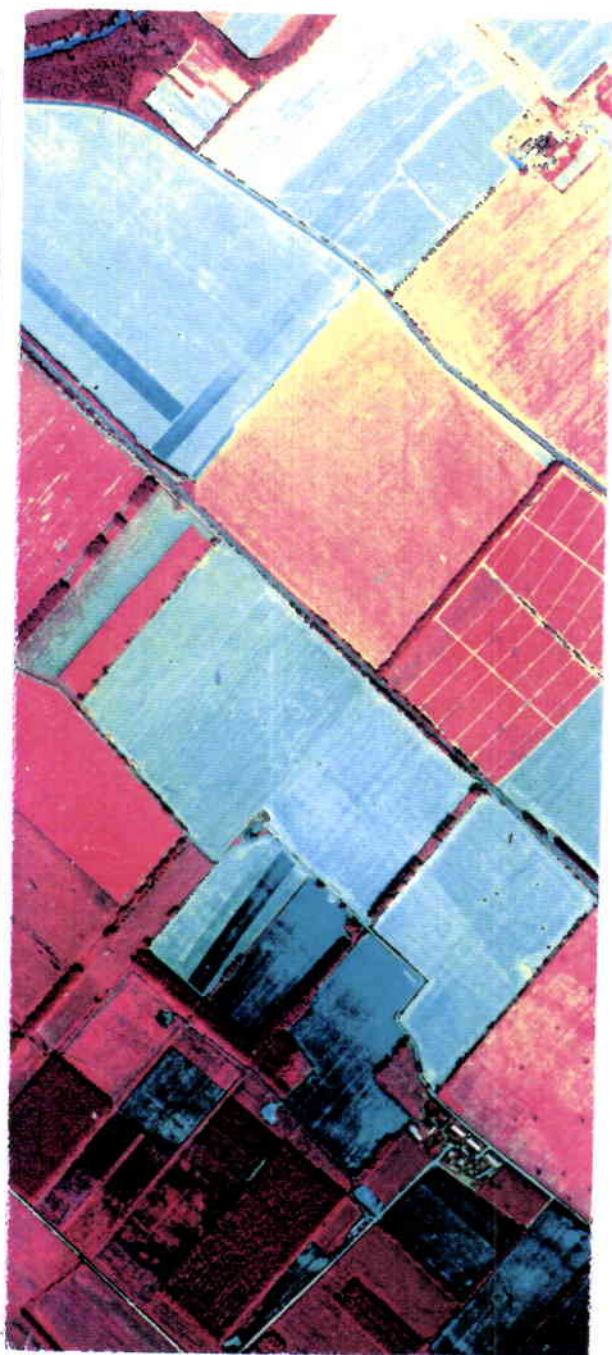
Műút

Erdősávok

Csatomák

Nagyüzemi táblák részben még be nem takarított növényzettel

Ültetett fenyőerdő a lecsapolt Hanságban

Nagyüzemi táblák friss öntésen

Mosoni-Duna
Övzátóny ártéri erdővel

Övzátóny, a mélyedésekben belvív nyomok, amin
visszatükröződik a napfény

Övzátónyt vékonyan befedő friss öntés nagyüzemi
táblákkal

Major

Learatott, be nem szántott táblák

Idős, fonatos szerkezetű övzátónyok, amelyeknek
mélyebb részeit a kirajzolja a magas talajvíz
tükör. Talaj termékenységét gátló fontos tényező.

Erdősáv

Erdősáv

Lakótelep

MOSONMAGYARÓVÁR

Kertvárosi jellegű beépítés

Körgyűrűs szerkezetű városmag

Újonnan kialakítandó városrész előkészületei

A Mosoni-Duna ártéri erdejéből kialakított városi park, sporttelepek és főiskola

Gyümölcsös

Régi árvizek visszafolyásának nyomai beszántott táblán

A Mosoni-Duna levágott holtága, az övzátonyban telepített erdővel

A LÉGIFÉNYKÉP FELSŐ RÉSZÉ NYUGATI IRÁNY FELÉ TÁJOLT!

Felhagyott, rekultiválatlan kavicsbánya

Mezőgazdasági nagyüzem

Falusi jellegű település háztáji kertekkel

HALÁSZI

Rét hasznosítású idős övzátony; faluszéli
elhagyott kavicsgödrök, jelenleg illegális
személtlerakók.

Mosoni-Duna

Erdők, erdősávok

Falutól távoli, működő kavicsbánya rendezett
környezetben

A LÉGIFÉNYKÉP FELSŐ RÉSZÉ A KELETI IRÁNY FELÉ MUTAT!

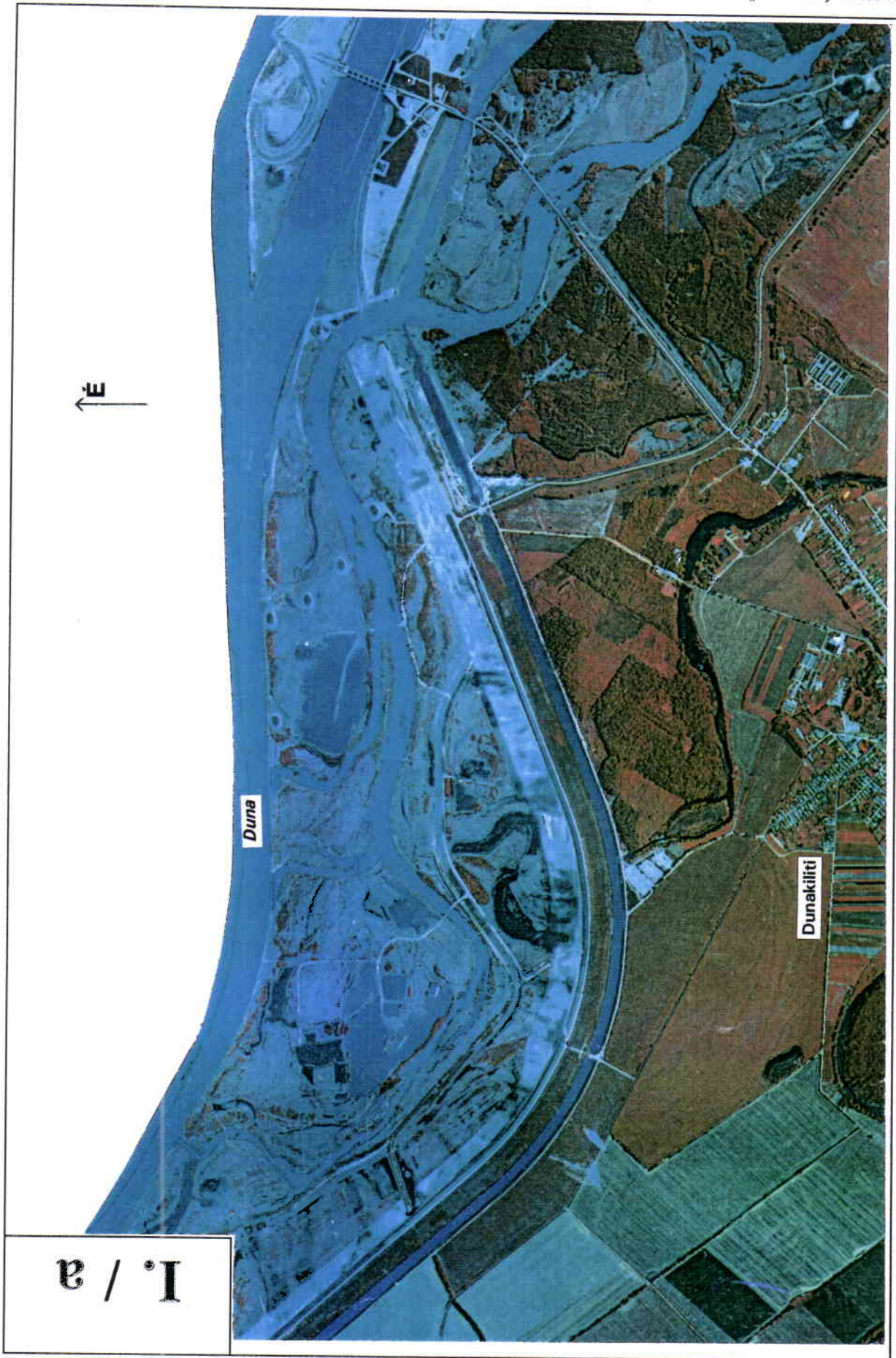
A
SZIGETKÖZ
VÉDETT TERÜLETEI

I/a

VÉDETT TERÜLETEK ÉS KÖRNYEZETÜK SZINES INFRAVÖRÖS KÉPE

DUNAKILTI-ÖRDÖG-SZIGET - SZIGETI-DUNA MENTI ÁRTERI ERDŐK

Magas Duna- és talajvízjárás, 1991 augusztus

I/a és I/b

Dunaártér, Dunakilitől – Kisbodakig

Mindkét terület az Öreg-Duna hullámterében fekszik, árvizek alkalmával víz alá kerül. A folyó alsószakaszjellegű, fonatos elágazás, mederzátonyok és szigetek kialakulása jellemzi. A szigetek felszíne lapos, alacsony ártéri síkság, helyenként 1-2 m-re kiemelkedő zátonymaradványok, ill. különböző mértékben feltöltődött belvizes, sokszor mocsaras medermaradványok tagolják. A szigetek közti mellékágak egyes esetekben meandereztek, ilyenkor ezek kanyarulatáiban képződő övzátonyok nagyobbították a szigetek területeit. Mellékágakat a főág felől párhuzamművekkel zárták le. A területet érintette a Dunakiliti tározó kialakítása.

A terület jellemző üledéke a holocén folyóvízi öntésiszap, szerves anyagban gazdag kőzetliszt, változó, de a 3 m-t meg nem haladó vastagsággal. A szigetek központi magját a vegyes szemnagyságú, holocén kavics alkotja, kedvező talajvízháztartást biztosítva az ártéri növényeknek. Vastagsága több 10 m és összefüggésben van az alatta települő pleisztocén hordalék-kúp anyagával.

A Duna árterében a talajvízjárás és minőség a folyóvízállások függvénye. Közepes mélység 0-2 m között van. Talajvízáramlás párhuzamos a Dunával, a területen belül 1,5 m-t esik K felé. Áradáskor a terület víz alá kerül. Átlagos esetben a fedőréteget a terület keleti felén táplálja, Ny-i felén a talajvíz a fedőréteg alatt marad. A Duna árterében a talajvízjárás és a vízminőség a folyóvízállások függvénye. Középvizeknél 0-2 m között van a talajvíz a felszín alatt. A talajvízáramlás párhuzamos a Dunával, 123,5-118 mBf között esik a víztükör K-DK-i irányban.

Túlnyomórészt az alacsony ártéri füzesek jellemző területe. Dunaszigetnél (1832 fkm) szép keményfaállomány is van. A térség különleges értékei: a zátonyszigetek természetes bokorfüzesei (*Salicetum triandrae-purpureae*) az alacsony ártér természetközeli füzesei (*Salicetum albae-fragilis*, pl. Dunasziget: Hajósoldal, *Leucojum aestivum*, *Phalaris arundinacea* típusok). A magas ártéren az említett keményfaliget (*Fraxino pannonicae-Ulmetum alnetosum-incanae*) a jellemző, amelyben az Alpokból leereszkedett hamvas éger (*Alnus incana*) egyik legnagyobb egyedszámú hazai állománya tenyészik.

Jelenleg a térségben a talajvízszint átlagos közepes magassága 119,5-122 mBf között van, az esetek legnagyobb részében kavicsrétegben. Ehhez képest a C-változat hatására a talajvízszint 2-3 méteres csökkenése várható a Duna felé haladva. Ez egyben azt jelenti, hogy ennek a területnek ártéri jellege megszűnik. Mindez az említett természeti értékek (a jelenlegi növény- és állatvilág) teljes kipusztulásával, illetőleg drasztikus átalakulásával jár, pl. a vegetáció szuccesziós tövényszerűségei ismeretében az alacsony ártéren keményfaliget és gyöngyvirágostölgyes, a magas ártéri szinten nyílt erdőssztyepp-mozaikos tölgyes kialakulása várható.

VÉDETT TERÜLETEK FÖLDTANI ADATAI

SZIGETKŐZ

I/a

Földrajzi hely:

Kb. 6 km hosszú, szigetekkel tagolt ártér az Öreg-Duna mentén Rajka és Dunakiliti között.

Geomorfológiai leírás

~~A terület az Öreg-Duna hullámterében fekszik, árvizek alkalmával víz alá kerül.~~
A folyó alsószakaszjellegű, fonatos elágazás, mederzátonyok és szigetek kialakulása jellemzi. A szigetek felszíne lapos, alacsony ártéri síkság, helyenként 1-2 m-re kiemelkedő zátonymaradványok, ill. különböző mértékben feltöltődött belvizes, sokszor mocsaras mederмарadványok tagolják. A szigetek közti mellékágak egyes esetekben meandereztek, ilyenkor ezek kanyarulataiban képződő övzátonyok nagyobbították a szigetek területeit. Mellékágakat a főág felől párhuzamművekkel zárták le. A területet érintette a Dunakiliti tározó kialakítása.

Földtani környezet

A terület jellemző üledéke a holocén folyóvízi öntésiszap, szerves anyagban gazdag kőzetliszt, változó - de a 3 m-t meg nem haladó vastagsággal. A szigetek központi magját a vegyes szemmagyságú, holocén kavics alkotja, kedvező talajvízháztartást biztosítva az ártéri növényeknek. Vastagsága több 10 m és összefüggésben van az alatta települő pleisztocén hordalékkúp anyagával.

A talajvíz helyzete és minősége

A Duna árterében a talajvízjárás és minőség a folyóvízállások függvénye. Közepes mélység 0-2 m között van. Talajvízáramlás párhuzamos a Dunával, a területen belül 1,5 m-t esik K felé. 123,5-122,0 mBf szintkülönbségek között. Áradáskor a terület víz alá kerül. Átlagos esetben a fedőréteget a terület keleti felén táplálja, Ny-i felén a talajvíz a fedőréteg alatt marad. Vízhőmérsékletét is a Duna szabályozza. Keménység 20 nkf, oldott anyag 300-500 mg/l, szulfát 50-100 mg/l, nitrát 10-20 mg/l.

A talajtakaró típusa

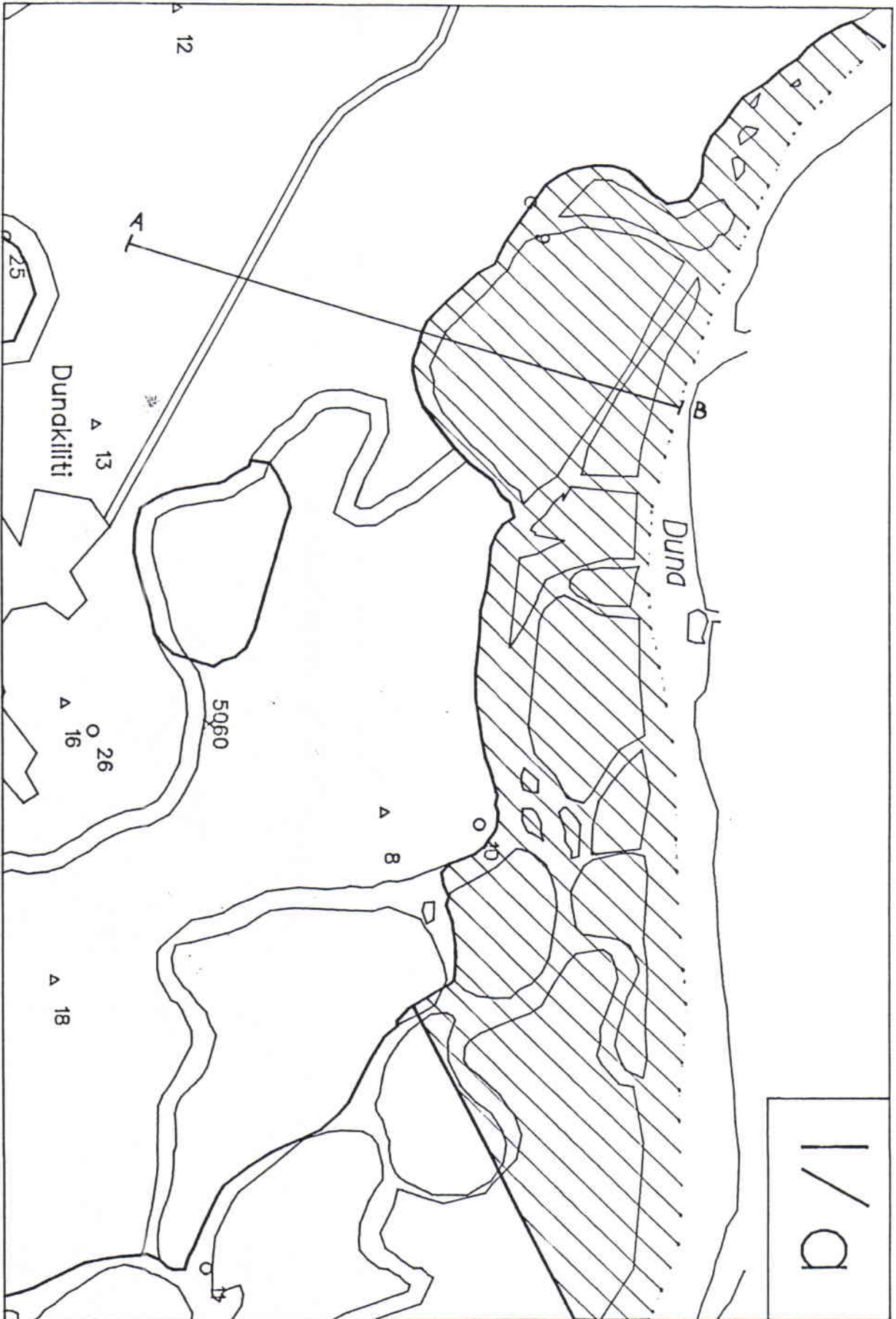
A terület az öreg-Duna fő ágához kapcsolódó szigetek, ún. mederzátónyok és parti zátonyok együtteséből áll. A talajok alapkőzetét a mederzátónyokon főként a durvatörmelékes mederkőzetek (osztályozatlan kavics, homokos kavics) és a szigetek platójának mélyedéseiben finomszemcsés, kőzetlisztes, finomhomokos leplek alkotják. A nagyobb kiterjedésű parti zátonyokon a talajalkotó kőzetek finomabb szemcsés (folyóvízi homokban gazdagabb, kissé osztályozottabb mederüledékekből, a szigetek felszíni egyenlőtlenségeit kitöltő áradmányokból, valamint a megmaradt felszíni mélyedésekben keletkezett mocsári üledékekből áll. A legtöbb talaj genetikai típusa nyers folyóvízi öntés. A durvatörmelékes üledékek felszíni megjelenési helyei kavicsos vázталajok. A felszíni mélyedések mocsári üledékein képződött talajok pedig síkláptalajoknak minősülnek, bár inkább recens lápokkal lehet találkozni.

Építési-áramlási viszonyok

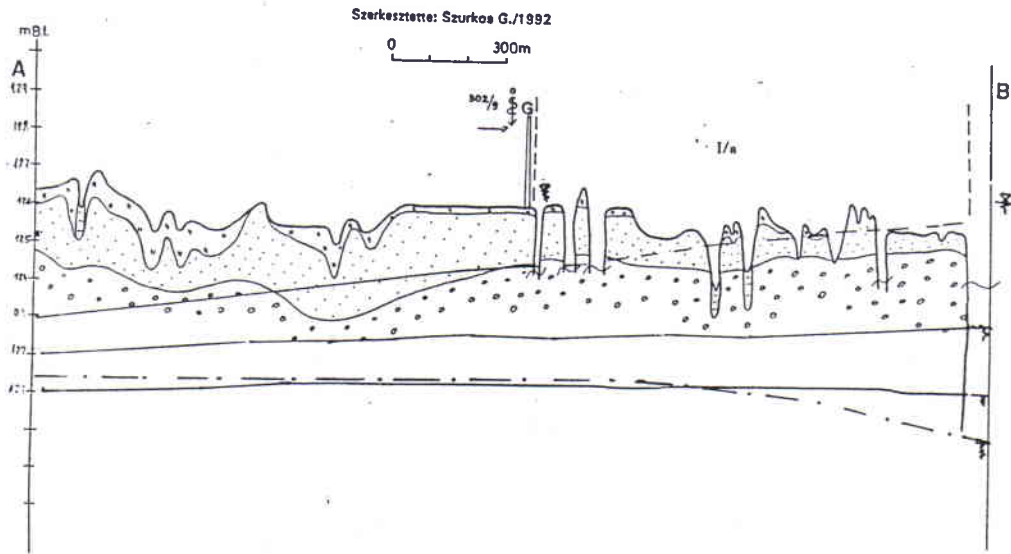
A terület felső 10 m-ét kis szilárdságú negyedidőszaki törmelékes és alárendelten plasztikus üledékek építik fel. Már a felszínen és a felső 2 m-es szintben is jó teherbírású kavicsos, homokos képződmények találhatóak, a mélység növekedésével pedig uralkodóvá válnak a Duna hordalék-kúpjának holocén homokos kavics, kavics üledékei. A kőzetek szilárdságát csökkentő tényezők közül számolni kell a felszínközeli talajvízzel, mivel a terület közel fekszik a Duna jelenkori átlagos vízszintjéhez, valamint a Duna áradása és nagy esőzések idején okozott belvívveszéllyel.

HELYSZÍNRAJZ

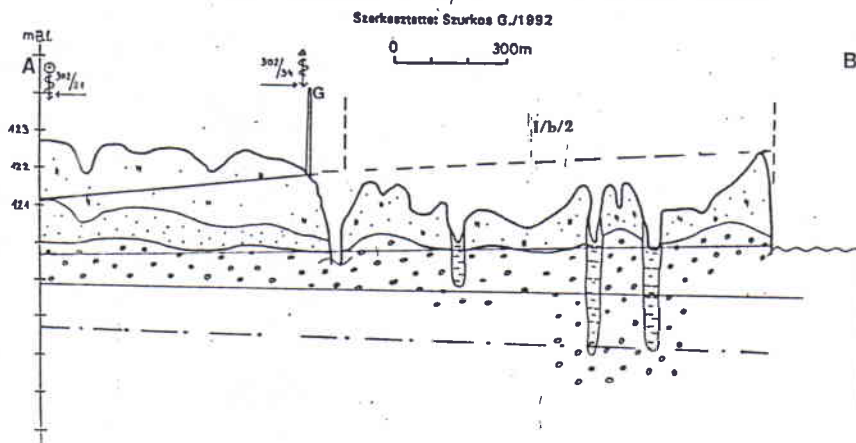
MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET/KISALFÖLD PROJEKT/1992.

A fedőréteget bemutató szelvény az A és B pontok között

A fedőréteget bemutató szelvény az A és B pontok között

SEKÉLYFÚRÁSI TÖRZSLAP

Id. jel: F-1

Szelvény száma:

Fúrás jele: 9

3	0	2	2	1
---	---	---	---	---

Összrendező: x= 557,170 y= 366,540 z= 126,50

A leíró neve: Marsi István

Mintázta: Marsi István

A fúrás mélyítésének időpontja: Kezdés: 1983.VI.3. Befejezés: 1983.VI.3.

A fúróberendezés típusa: UAZ

A fúrómester neve: Máthé Lajos

Kútkiképzés történt-e: igen
nem

Bolygatatlan mintavétel történt
nem történt

Talajvízszint megütött: Észlelés időpontja:
nyugalmi: Észlelés időpontja:

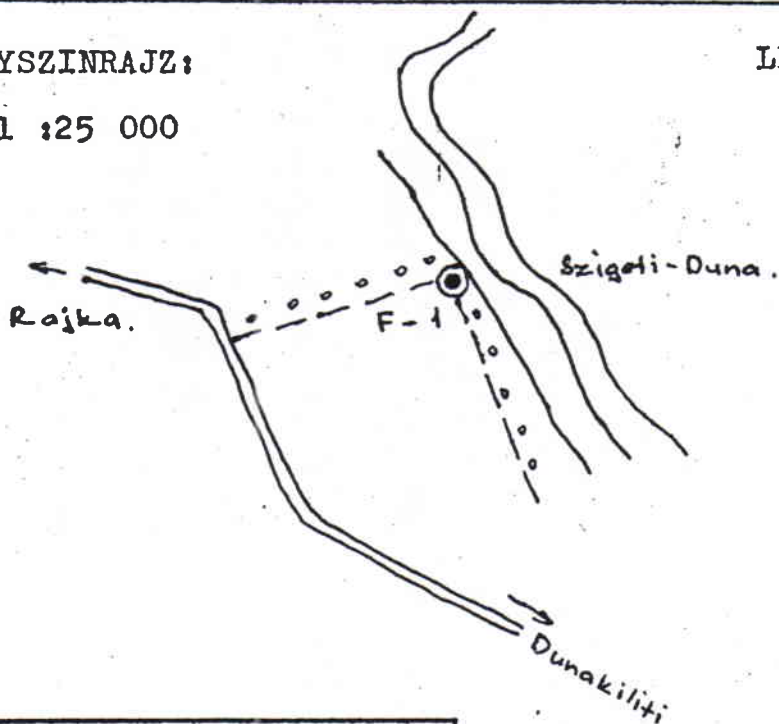
Vételezett minták sorszáma, vételezési mélysége és minősége:

1/1-14

HELYSZINRAJZ:

LÉGIFELVÉTEL SZÁMA: 10 519

M= 1 :25 000

DUNAKILITI

A fúrás topográfiai bekötése Rajka és Dunakiliti között, a műútból 720 m-re éÉK-re a dűlőút mentén, a 128,6 m-es háromszögelési pont mellett.

Árnyékszám:	Fúrás helye:	Fúrás ideje:	Tszf.m./mBf/:	Megütött vízszint/m/:	Nyugalmi vízszint/m/:	Vízmintha száma:
F-1	302-21	1983.VI.3.				
A fúrás környezete:					A fúrást leírta: Marsi István	
Mélység/m/	Képződmény neve	Képződmény jellemzői			CaCO ₃	
0,0-0,2	Öntéshomok	Kissé vályogos, alig humuszos szerkezet nélküli, rögös, gyengén csillámos, szürkés-sárga.				
0,2-2,6	Öntéshomok	Kevés kőzetlisztet tartalmazó finomhomok, sárga és szürkés, finomrétegzett, erősen csillámos.				
2,6-10,0	Homokos kavics	Sárgásszürke, finomhomokos kissé kőzetlisztes osztályozatlan, közepesen koptatott, rétegzetlen, alig csillámos proluvium.				

SEKÉLYFÚRÁSI TÖRZSLAP

Id. Jel: F-2

SEKÉLYFÚRÁSI TÖRZSLAP

Fúrás jelle: 10

3	0	2	2	1
---	---	---	---	---

Összrendező: x= 556,880 y=369,480 z=125,00

A leíró neve: Marsi István Mintázta: Marsi István

A fúrás mélyítésének időpontja: Kezdés:1983.VI.3. Befejezés:1983.VI.3.

A fúróberendezés típusa: UAZ A fúrómester neve: Máthé Lajos

Kútkiképzés történt-e: igen
nem

Bolygatatlan mintavétel történt
nem történt

Talajvizszint megütött: 5,00 m Észlelés időpontja: 11,00 h
nyugalmi: Észlelés időpontja:

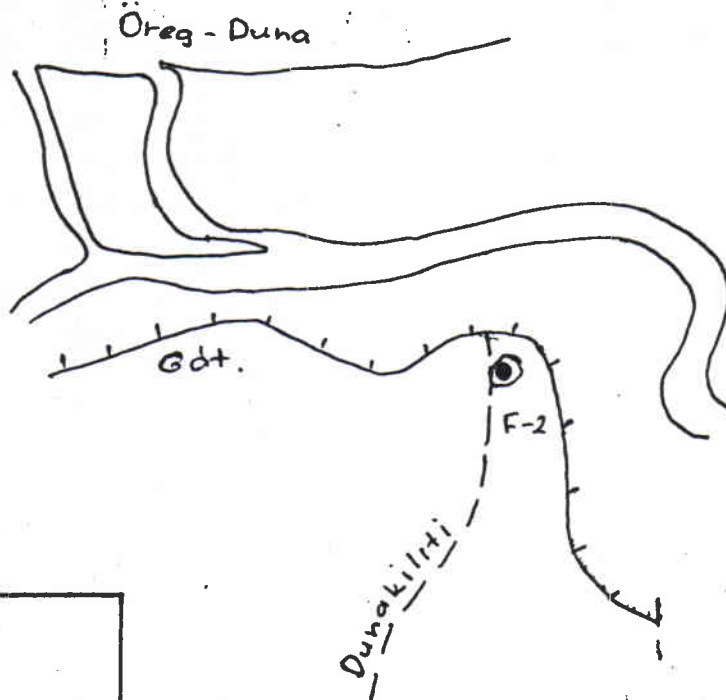
Vételezett minták sorszáma, vételezési mélysége és minősége:

2/1- Vizminta:
2-302-21

HELYSZINRAJZ:

LÉGIFELVÉTEL SZÁMA: 10 519

M= 1 :²⁵ 000

DUNAKILITI

A fúrás topográfiai bekötése: Dunakiliti határában a Duna gátja mellett, attól 50 m-re D-re a dűlőúttól 20 m-re K-re.

Száma: F-2	Fúrás helye: 302-21	Fúrás ideje: 1983.VI.3.	Tszf.m./m Bf/1	Megütött vízszint/m/1 5,0 m	Nyugalmi vízszint/m/1.	Vízmintha száma.
A fúrás környezete:					A fúrást leírta: Marsi István	

Mélység/m/	Képződmény neve	Képződmény jellemzői	CaCO ₃
0,0-1,5	Friss öntés	Sárga, csillámos kőzetlisztes finomhomok homogén rétegzetlen. Humuszosodás minimális.	
1,5-2,6	Kőzetlisztes agyag	Szürke színű barna eres sávós vékonyrétegzett, csillámmentes.	
2,6-5,7	Folyami homok	Felül sárgásszürke apró-középszemű, 3,5 m-től középszemű szürke, csillámos jól osztályozott.	
5,7-6,3	Homokos murvás aprókavics	Sárgásbarna és szürke 10 cm körüli vastagságú rétegek váltakozása. A szürke csillámos középszemű homokos kavics, a barna /limonitos/ homokot alig tartalmazó aprókavicsos murva. K=2-3	
6,3-10,	Apró-középszemű kavics	Homokot /finomhomok/ alig tartalmazó csaknem tisztán kavicsszemekből álló jól osztályozott, kiválóan koptatott, alluviális kavics.	

24